

Inimõigused Venemaal

Euroopa Parlamendi resolutsioon inimõiguste kohta Venemaal ja uute valitsusväliseid organisatsioone käsitlevate õigusaktide kohta

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Venemaa kohta, eelkõige 26. mai 2005. aasta resolutsiooni ELi -Venemaa suhete kohta¹;
 - võttes arvesse ELi ja Venemaa eesmärki rakendada nelja ühisruumi loomise kavasad, mis võeti vastu ELi -Venemaa tippkohtumisel Moskvas 10. mail 2005;
 - võttes arvesse ELi -Venemaa tippkohtumiste tulemusi, eelkõige 25. novembril 2004. aastal Haagis toimunud ELi -Venemaa tippkohtumise otsust pidada jätkuvalt regulaarset dialoogi inimõiguste teemal;
 - võttes arvesse poliitiliste vabaduste ja demokraatia kindlustamise eesmärke Venemaa Föderatsioonis, nagu on sätestatud ELi-Venemaa partnerlus- ja koostöölepingus², mis jõustus 1. detsembril 1997;
 - võttes arvesse Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste konventsiooni ja selle protokolle;
 - võttes arvesse Euroopa Nõukogu esialgset arvamust mittetulunduslikke ja avalik-õiguslikke ühendusi käsitlevate Venemaa Föderatsiooni föderaalsete muudatusettepanekute kohta;
 - võttes arvesse Venemaa presidendi Vladimir Putini märkusi ja ettepanekuid, mis saadeti riigiduumale esimehele Boriss Grözlovile 9. detsembril 2005;
 - võttes arvesse kodukorra artikli 115 lõiget 5,
- A. arvestades, et sõltumatud valitsusvälised organisatsioonid (VVOd) ja mittetulunduslikud ühendid on tugeva ja tõhusalt toimiva kodanikuühiskonna arendamisel võtmetähtsusega, ning arvestades, et Venemaal on praegu väga suur hulk valitsusväliseid organisatsioone – lastele suunatud heategevuse organisatsioonidest naabrusühendusteni ning kodututele varjupaiga pakkujatest tarbijaühinguteni;
- B. arvestades, et ühinemisvabadus kuulub põhiliste inimõiguste hulka ning on demokraatliku ühiskonna seisukohalt väga tähtis;
- C. arvestades, et 23. novembril 2005 kiitis Venemaa riigiduumale esimesel lugemisel rõhuva häälteenamusega heaks seaduseelnõu pealkirjaga "Venemaa Föderatsiooni teatud

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2005)0207.

² EÜT L 327, 28.11.1997, lk 1.

õigusaktide muutmise kohta", mis muudab praegusi VVOde registreerimist käsitlevaid õigusakte ning eelkõige seadusi "Kodanikuühiskonna organisatsioonide kohta", "Mittetulunduslike organisatsioonide kohta" ja "Suletud haldusterritoriaalsete üksuste kohta"; arvestades, et selle eelnõu teine lugemine toimub 16. detsembril 2005;

- D. arvestades Venemaa inimõiguste ombudsmani Vladimir Lukini sõnu, et seaduseelnõu on vastuolus Venemaa põhiseaduse ja rahvusvahelise õigusega, ning Venemaa Föderatsiooni avalik koda – hiljuti loodud ametiasutus, millele on usaldatud kodanike, valitsusväliste organisatsioonide ja riigiasutuste huvide koordineerimine –, palus riigiduumal eelnõu üle hääletamine edasi lükata, kuni selle tagajärgi on põhjalikumalt uuritud;
- E. arvestades, et nii Venemaa kui ka rahvusvaheline üldsus on väljendanud sügavat muret nende muudatusettepanekute üle, mis võivad piirata ühinemisvabadust Venemaa Föderatsioonis;
- F. arvestades, et Euroopa Nõukogu koostas Venemaa Föderatsiooni palvel arvamuse seaduseelnõu ühtesobivuse kohta Euroopa inimõiguste konventsiooniga;
- G. arvestades Euroopa Nõukogu peasekretär Terry Davise avaldust arvamuse esitlemisel, milles ta ütles, et "kogunemisvabadust reguleerivate Venemaa Föderatsiooni seaduste kohta esitatud muudatusettepanekutel on õiguspärane eesmärk võidelda terrorismi ja rahapesu vastu", kuid Euroopa Nõukogule tundub, "et muudatusettepanekute mõned aspektid, mis käsitlevad valitsusväliste ja mittetulunduslike ühenduste registreerimise halduslikke ja eelarvelisi nõudeid, välisriikide kodanike ja vähemuste osalemist ning ametiasutuste järelevalveõigust VVOde tegevuse ja nende likvideerimise põhjuste üle, on liiga piiravad";
- H. arvestades nende ELi liikmesriikide kogemust, kus mitteametlikud ühendused võivad vabalt tegutseda, ilma et neilt nõutaks ametiasutuste teavitamist või registreerimist, kus antakse seaduslikult nende territooriumil elavatele välisriikide kodanikele ja kodakondsuseta isikutele sarnaselt oma kodanikega kõik sisulised õigused luua ühendusi ja nendega liituda, ning kus välisorganisatsioonid võivad avada tegutsemiseks esindusi ja harukontoreid;
- I. arvestades, et viimastel aastatel on demokraatia olukord Venemaal jätkuvalt oluliselt halvenenud, milles on eelkõige süüdi kõikide tähtsamate telekanalite ja enamiku raadiojaamade viimine valitsuse kontrolli alla, enesetsensuuri levik trükiajakirjanduses, iseseisvate meediakanalite sulgemine, avalike meeleavalduste korraldamise õiguse piiramine, VVOde tegutsemiskeskonna halvenemine koos inimõiguste kaitsjate tagakiusamise juhtumitega, piirkondlike kuberneride otsevalimiste kaotamine ning suurenenud poliitiline kontroll kohtunike üle, mida näitavad Jukose juhtum ning hr Hodorkovski ja hr Lebedevi kohtuasjad,
- 1. rõhutab valitsusväliste organisatsioonide tähtsust stabiilse ja demokraatliku kodanikuühiskonna jaoks, mis rajaneb lisaks õigusriigi põhimõtetele ja sõnavabadusele ka kodanike võimalusel vabalt ühineda;

2. väljendab seetõttu suurt muret seaduseelnõu üle, millega tahetakse muuta mittetulunduslikke ja avalik-õiguslikke ühendusi käsitlevaid Venemaa föderaalseadusi, ning nõuab, et uued õigusaktid vastaksid Euroopa Nõukogu normidele ja standarditele;
3. väljendab heameelt, et Venemaa Föderatsioon küsis esitatud muudatusettepanekute suhtes nõu Euroopa Nõukogult; kinnitab täielikult Euroopa Nõukogu esialgses arvamuses sisalduvaid soovitusi ning palub Venemaa Föderatsioonil neid täielikult arvesse võtta;
4. võtab teadmiseks Venemaa presidendi Vladimir Putini viimased ettepanekud, et seaduseelnõu tuleks oluliselt muuta;
5. loodab, et Venemaa seadusandjad:
 - a) esitavad selge määratluse lubamatu poliitilise tegevuse kohta, mida on keelatud välisallikatest rahastada;
 - b) sätestavad, et VVOsid ja mittetulunduslikke ühendusi saab likvideerida vaid kohtu, mitte järelevalveasutuse otsusega;
 - c) otsustavad mitte kehtestada mittekodanike alalise elukohaga või vanusega seotud nõudeid,
 - d) tagavad mittekodanikele õiguse luua Venemaal VVOsid ja osaleda nende töös,
 - e) vähendavad ametiasutustele antavaid järelevalveõigusi VVOde üle, eriti seoses välissponsoritelt saadud vahendite finantsaruandluse nõuetega,
6. palub, et Venemaa riigiduum võtaks presidendi ülevaates, Euroopa Nõukogu esialgses arvamuses ja käesolevas resolutsioonis esitatud soovitude valguses piisavalt aega muudatusettepanekute läbivaatamiseks ja parandamiseks;
7. palub riigiduumal alustada ulatuslikku konsultatsiooniprotsessi, mis hõlmab Venemaa kodanikuühiskonna kõiki demokraatlikke osapooli, et leida võimalusi, kuidas tõepoolest ergutada, toetada ja kindlustada VVOde loomist;
8. palub tulevastel eesistujariikidel Austrial ja Soomel tõstatada järgmistel ELi-Venemaa tippkohtumistel demokraatia ja inimõiguste austamise küsimused, et tõsta ELi-Venemaa inimõiguste dialoog tähtsamale kohale ning Euroopa Parlamenti sellesse protsessi rohkem kaasata;
9. on sellega seoses seisukohal, et nelja ühisruumi loomise kavad tuleks siduda konkreetsete edusammudega demokraatia ja inimõiguste valdkonnas;
10. palub Venemaa ametiasutustel lõpetada VVOde , eriti selliste Tšetšeenia olukorda vaatlevate VVOde, nt Venemaa-Tšetšeenia sõprusühingu poliitiline tagakiusamine;
11. nõuab tungivalt, et Venemaa Föderatsioon kui Euroopa Nõukogu liige liituks rahvusvaheliste VVOde juriidiliste isikutena tunnustamise Euroopa konventsiooniga (ETS 124);

12. väljendab muret vanglate üldiste tingimuste üle ning selle üle, et mõnel vangil raske saada advokaadi abi; juhib tähelepanu sellele, et Venemaa kriminaalkoodeksi kohaselt tuleks kinnipeetavaid hoida nende elukoha lähedal või kohtuistung toimumise koha lähedal;
13. palub nõukogul ja komisjonil suurendada toetust Venemaa kodanikuühiskonnale ning suurendada inimõiguste edendamiseks mõeldud eraldisi;
14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele, Euroopa Nõukogu peasekretärile, OSCE demokraatlike institutsioonide ja inimõiguste büroole, ÜRO peasekretärile, Venemaa riigiduumale ja Venemaa Föderatsiooni valitsusele.